

УДК 338.48:504

Кімлик К.К.

ВПЛИВ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ НА ЕКОЛОГІЮ (НА ПРИКЛАДІ АР КРИМУ)

Розглянуто вплив розвитку туризму на екологічний стан АР Крим, виявлено позитивні та негативні фактори впливу.

Ключові слова: екологічний стан, фактори впливу, АР Крим

Рассмотрено влияние развития туризма на экологическое состояние АР Крым, выявлены положительные и отрицательные факторы влияния.

Ключевые слова: экологическое состояние, факторы влияния, АР Крым
Cosider the impact of the development of tourism on the ecological state of the Crimea an Autonomous Republic, indentified positive and negative influences.
Key words: ecological state, influences, AR Crimea.

Постановка проблеми. Розвиток туризму в АР Крим має міцну основу у вигляді різноманітності природних історичних ресурсів та великою кількістю готельної інфраструктури. Разом з тим стихійний розвиток інфраструктури не бере до уваги екологічні аспекти. Також на екологічний стан впливає дотик туристів з природою. Таким чином дослідження впливу на екологію є дуже актуальною проблемою, яку слід розглянути більш детально.

Останні дослідження. Проблему розвитку туризму досліджують зарубіжні та вітчизняні вчені такі, як Свірідова Н.Д., Кифяк В.Ф, Зазгарська І.Б. [2]. Питання щодо впливу туризму на екологію розглянуто в роботах Арсенєва Є.І., Дроздов А.В. [1]. Туристична галузь має дві сторони, як позитивну, так і негативну. Позитивними чинниками виступає податкові надходження до бюджету від туристичної діяльності, але існує і негативна сторона, як забруднення навколишнього середовища, тому розгляд цієї теми є актуальним.

Мета статті. Виявити позитивний та негативний вплив розвитку туризму на екологічний стан розвитку туризму в АР Крим.

Виклад основного матеріалу. Природниче різноманіття АР Криму, його історія, пам'ятники культури створюють унікальну можливість для розвитку туризму. Тому туризм визначений як один з основних пріоритетів розвитку не тільки АР Криму, а й усієї прибережної зони Чорного моря [4].

В АР Криму за останні п'ять років простежується розвиток туризму, що підтверджується статистичними даними (табл. 1).

Таблиця 1. Туристичні потоки в АР Криму за 2006-2010 рр.

Роки	Кількість туристів, обслугованих суб'єктами туристичної діяльності України – усього		Із загальної кількості туристів						Кількість екскурсантів	
			іноземні туристи		туристи-громадяни України, які виїжджали за кордон		внутрішні туристи			
	%	кільк.осіб	%	кільк.осіб	%	кільк.осіб	%	кільк.осіб	%	кільк.осіб
2006	20,73	335322	17,94	94967	15,65	6561	22,34	233794	20,94	575166
2007	24,27	392709	24,18	128009	20,87	8753	24,46	255947	24,14	662946
2008	21,71	351235	21,55	114108	22,57	9464	21,76	227663	20,26	556385
2009	15,71	254203	16,02	84801	17,08	7162	15,50	162240	18,55	509355
2010	17,58	284367	20,31	107535	23,83	9992	15,94	166840	16,11	442281

Джерело: дані Міністерства інфраструктури України[5]

Після 2008 р. спостерігається різкий спад кількості туристів усіх категорій. Це вплив економічної кризи, яка припала на ці роки. Починаючи з 2009 р. туристична сфера почала реабілітуватися, що відображається на даних туристичних потоків. Тенденція спаду спостерігається й досі лише у кількості екскурсантів: у 2008 кількість знизилась на 3,88%, у 2009 на 1,71%, у 2010 на 2,44%. В цілому кількість туристів, обслугованих суб'єктами туристичної діяльності України збільшилась на 1,87%. Найбільш різкий зріст серед туристів у 2010 р. в порівнянні з 2009 р., спостерігається серед іноземних туристів (зріст на 4,29 %), туристів-громадян України, які виїжджали за кордон (зріст на 6,75%) та незначно, але також зросла кількість внутрішніх туристів (зріст на 0,44%).

Зростання потоків туристів сприяє розвитку туризму АР Крим, але такі стрімкі збільшення туристичних потоків не завжди приводять до позитивних наслідків.

Тенденція збільшення готелів та інших місць для тимчасового проживання на території АР Крим (табл. 2) за 2006-2010 рр. згідно статистичних даних простежується будівництво інфраструктури туристичної галузі призводить до майже повної втрати туристично-рекреаційної привабливості в АР Криму.

Таблиця 2. Готелі та інші місця для тимчасового проживання

	2006 р.	2007 р.	приріст	2008 р.	приріст	2009 р.	приріст	2010 р.	приріст
Кількість готелів та інших місць для тимчасового проживання	81	82	+1	93	+11	96	+3	104	+8

Джерело: дані Міністерства інфраструктури України [5]

Будівництво великих та малих об'єктів туристичної індустрії йде без належної оцінки впливу на навколишнє середовище, а якщо й робиться, то без урахування довгострокових негативних впливів об'єкту на екологію.

З розвитком туризму в АР Криму підривається природнича база існування цього туризму. Не існує іншого виду бізнесу більш зацікавленого у збереженні усіх компонентів навколишнього середовища, ніж туризм. Руйнуючи навколишнє середовище, туризм знижує можливість свого власного розвитку. Посилення культурних та розважальних центрів не може приймати такої кількості туристів. Одна з причин – недостатній державний контроль над раціональним використанням і охороною природних лікувальних ресурсів. Іншою причиною є те, що внаслідок недостачі фінансів для проведення необхідних заходів руйнується частина прибережних територій і пляжів. До того ж в рекреаційній сфері вживається продукція багатьох інших

галузей, що прямо не просувають туристський продукт, але вплив їх на навколишнє середовище варто враховувати [3].

Для запобігання цьому необхідно прагнути до стійкого розвитку, тобто досягти такого процесу, який би відбувався без шкоди туристичним ресурсам. Це досягається таким управлінням ресурсів при якому вони можуть відновлюватися з тією ж швидкістю, з якою використовуються; або переходом з повільно відновлюваних ресурсів на швидко відновлювані ресурси.

Висновки. Для стабільного розвитку туризму слід враховувати як позитивний вплив, так і негативний, яким можна управляти та й запобігати за рахунок статистичних даних, які допомагають слідкувати та контролювати туристичні потоки.

Негативними моментами є забруднення повітря автотранспортом та забруднення поверхневих вод стоками від готельних об'єктів; руйнування ґрунтів і рослинності; шум, тверді відходи, сміття, самовільне розміщення тимчасових баз відпочинку, які створюють санітарні проблеми. Туризм впливає на зростання цін на місцеві товари і послуги, на земельні й інші природні ресурси, на нерухомість. Але розвиток туризму в АР Крим призводить й до позитивних моментів. По-перше, розвиток туризму спонукає до проведення заходів щодо охорони і реставрації пам'яток природи, історії та культури, а також на створення національних парків і заповідників. По-друге, розвиток туризму в АР Крим стимулює збереження лісів та захист рослинного і тваринного світу. По-третє, спонукає до покращення та постійного вдосконалення якості туристичних послуг. По-четверте, являється джерелом робочих місць. По-п'яте, являється джерелом навчальних закладів різного рівня для підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів туризму. По-шосте, збільшує доходи. Туризм повинен не тільки не погіршувати стан навколишнього середовища, а й бути його захисником. Тому слід постійно проводити моніторинг розвитку туризму в АР Крим та виявити його вплив, з метою розробки заходів щодо охорони навколишнього середовища.

1. Дроздов А.В. Современный экотуризм. Концепции и практик // А.В. Дроздов / Теория и практика международного туризма. М.: КноРус, 2003. – 285 с.

2. Кифяк В.Ф. Організація туристичної діяльності в Україні // В.Ф. Кифяк. Чернівці: Книги-XXI, 2003. - 300 с.

3. Статистичний щорічник Автономної Республіки Крим за 2009 рік. - Сімферополь: Головне управління статистики в Автономній Республіці Крим, 2010.- 618 с.

4. Black Sea Sustainable Tourism Initiative. – Istanbul: GEF-BSEP, 2006

5. <http://www.sf.ukrstat.gov.ua/>